

3. Толипов У., Усмонбоева М. Педагогик технология. Назария ва амалиёт -Т.: Фан, 2005.
4. Файзуллаева Н. Таълим менежменти ва иқтисодиёти. -Т.: Фан ва технология, 2018.
5. Эгамбердиева Н, Исмоилова Х. Технологик ёндашув асосида педагогика коллежи ўқувчиларининг иқтисодий маданиятини шакллантириш. Ўқув қўлланма.- Т.: Фан ва технология, 2011.
6. Ходиев Б.Ю., Голиш Л.В. Мустақил ўқув фаолиятини ташкил этиш усул ва воситалари (биринчи босқич талабаларига ёрдам тариқасида): Ўқув-услубий қўлланма – Т.: ТДИУ, 2010.
7. Ходиев Б.Ю., Бекмуродов Ш.А., Болтабоев Р.М., Голиш Л.В., Гимранова Б.О. Илмий-тадқиқотчилик фаолиятига тайёргарлик асослари: Ўқув-услубий қўлланма - Тошкент: иқтисодиёт, 2010. 138 бет.
8. Хошимов К. ва бошқалар. Ўзбек педагогикаси антологияси. -Т.: Ўқитувчи, 2010.
9. Hakimova M.F., Musaxanova G.M. Kasbiy pedagogika. -Т.: IQTISODIYOT, 2019.
10. Hakimova M.F. Zamonaviy iqtisodchining shaxsi. -Т.: IQTISODIYOT, 2019.
11. Hakimova M.F. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. -Т.: IQTISODIYOT, 2019.
12. Fayzullaeva N.S. Ta'lim menejmenti. - Т.: IQTISODIYOT, 2019.
13. Прохорова Мария Петровна, Семченко Анжелика Ахмеджановна Инновационная деятельность преподавателя вуза как фактор качества педагогического образования // Вестник Мининского университета. 2016. №1-1 (13). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnaya-deyatelnost-prepodavatela-vuza-kak-faktor-kachestva-pedagogicheskogo-obrazovaniya> (дата обращения: 13.09.2021).
14. Эшбоев А.Х. Бозор муносабатларига ўтиш даврида таълим тизимининг миллий иқтисодиётни ривожлантиришга таъсири. И.ф.н. илм. дар. олиш учун ёзилган дис.автореферати. – Тошкент, 2008.- Б.8
15. Рябушкин Б.С. Экономика образования. - М., МПУ, 2015. – С.24-26.
16. Ахунова Г.Н. Таълим хизматлари бозорида маркетинг фаолияти ва уни такомиллаштириш: И.ф.д.илмий даражасини олиш учун ёзилган дис.автореферати.-Т., 2004.- Б.45.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI

То'uchiyeva Odina Nabiyevna -
Farg'ona politexnika instituti, katta o'qituvchi

Аннотация: Oliy ta'limi tizimida raqamli iqtisodiyot sohasi hali yangi tushunchalardan biri bo'lib, uni to'liq joriy etish zaruriy shart-sharoitlarni talab etadi. Ushbu soha yo'nalishida olib borilayotgan tadqiqotlar amaliy xarakterga ega. Maqolada O'zbekiston Respublikasining oliy ta'lim tizimida raqamli iqtisodiyotdan foydalanish masalalari yoritilgan, ayniqsa, professional kadrlar tayyorlashda u bilan bog'liq bo'lgan masalalarga alohida urg'u berilgan.

Калит so'zlar: raqamli kompetensiyalar modeli, element, raqamli iqtisodiyot, ta'limni raqamlashtirish, modernizatsiya, virtual ishlab chiqarish va elektron pul.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Туйчиева Одина Набиевна -
Ферганский политехнический институт,
старший преподаватель

Аннотация: Сфера цифровой экономики в системе высшего образования является достаточно новой для науки. В существующих исследованиях можно отметить значительный перевес в сторону изучения практических аспектов его внедрения, что создаёт определенные ограничения относительно глубины его теоретической проработки. В статье проводится анализ некоторых задач развития экономики будущего и подготовке кадров в системе высшего образования Республики Узбекистан в условиях формирования и дальнейшего функционирования цифровой экономики.

Ключевые слова: модель цифровых компетенций, элемент, цифровая экономика, цифровизация образования, модернизация, виртуальное производство и электронные деньги

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY

Tuychieva Odina Nabiyevna -
Fergana Polytechnic Institute Senior lecturer

Abstract. In the system of higher education, the field of digital economy is still one of the new concepts, and its full implementation requires the necessary conditions. Researchs in this area is of a practical nature. The article deals with the use of the digital economy in the higher education system of the Republic of Uzbekistan, with special emphasis on issues related to it in the training of professionals.

Keywords. Digital competency model, element, digital economy, digitalization of education, modernization, virtual production and electronic money.

Kirish. Zamonaviy iqtisodiyotda oliy ta'lim tizimi XXI asrda iqtisodiy qudrat va siyosiy ta'sir ustunligi sababli davlatlarning global raqobati sharoitida asosiy va istiqbolli platformalardan biri bo'lib hisoblanadi. Yangi bilimlar iqtisodiyotida raqobatlashish uchun O'zbekiston Respublikasining mehnat bozorida yuqori malakali kadrlar ulushini keskin oshirish ob'ektiv zaruriyat sifatida vujudga keladi.

Iqtisodiyotni raqamlashtirish keyingi o'n yil ichida biznes va jamiyat uchun ulkan salohiyatga ega va 30 trillion AQSh dollardan ko'proq qo'shimcha daromad keltirishi mumkin. Umuman olganda, faoliyatning barcha sohalarini raqamlashtirishning global iqtisodiyotga qo'shgan hissasi 2025 yilgacha 100 trln. AQSh dollarini tashkil etishi mumkin. Ayniqsa, oliy ta'lim tizimining faoliyatini raqamli texnologiyalari asosida boshqarish hozirgi davrning muxim va ahamiyatli masalalaridan biridir. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 28 apreldagi 4699 - sonli "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi[3] qarorida ham ta'lim tizimining barcha bosqichlarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va zamonaviy iqtisodiyot uchun zarur bo'lgan raqamli bilimlarning darajasini oshirish, ta'lim infratuzilmasini takomillashtirish, shuningdek, "Besh tashabbus" loyihasini amalga oshirish doirasida 2022-yilga qadar respublikaning barcha hududlarida raqamli bilimlarga o'qitish markazlarini ochish vazifasi belgilandi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Oliy ta'lim tizimida raqamli iqtisodiyot sohasi fan uchun yangilik hisoblanadi. Mavjud tadqiqotlarda uni amalga oshirishning amaliy jihatlarini o'rganish yo'nalishida sezilarli ustunlikni qayd etish mumkin. Ekspertlarning fikriga ko'ra, barcha axborotlashtirish jarayonlari faqat texnologik bo'lib, tashkiliy, huquqiy, boshqaruv va ta'lim muammolari e'tiborga olinmagan.

Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalaridan foydalanish masalalari juda ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilgan. A. V.Bogoviz, N. Chakpitak, H. Goldstein, G.Gupta, C.P.Martin-Shields, K.H.Tan, B.A.Begalov, I.Ye. Jukovskaya, O.I.Popova, A.V. Konon, A.I. Chuchalin va boshqa olimlarning ishlari shular jumlasidandir.

Rossiyalik olim O.I. Popova tadqiqotlarida raqamlashtirish sharoitida oliy ta'limning transformatsiyasi bilan bog'liq masalalar, xususan, ta'lim tizimini raqamlashtirish zarurligi, xususiyatlari, ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish, masofaviy ta'limni joriy etishning avzalliklari yoritib berilgan. Nikulina T.B. asarlarida mehnat bozorida talab katta bo'lgan, internet texnologiyalarni puxta o'zlashtirgan, elektron ta'lim orqali muntazam o'z malakasini oshirib boradigan mutaxassislar tayyorlashda raqamli ta'limning o'rni va ahamiyatini asoslab bergan. Gaurav Gupta tadqiqotlarida raqamli iqtiso-

diyotning rivojlanish qonuniyatlari, imkoniyatlari, muammolari, shuningdek raqamlashtirishda ta'lim tizimining o'rni yoritib berilgan. U raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning kelajagini shakllantirishi, uning asosini sun'iy intellekt, kiber xavfsizlik, kvant kommunikatsiyalari tashkil etadi degan fikrni ilgari suradi. Yuqoridagi tadqiqotlarning barchasida iqtisodiyotni raqamli texnologiyalar asosida boshqarish masalalari o'rganilgan bo'lib, aynan oliy ta'lim tizimini raqamlashtirish masalalariga kam e'tibor qaratilgan

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotning metodologik asosini dialektika uslubi, tizimli va sinergetik yondashuv, mantiqiy va taqqoslama tahlil, guruxlash va umumlashtirish, ekspert baholash usullari tashkil etadi.

Tahlil va natijalar. Milliy mehnat bozori hamda inson kapitalini iqtisodiy tadqiq qilish va islohotlar markazining izlanishlari natijalarga ko'ra, mamlakatning jahon iqtisodiyotida raqobatni saqlab qolish borasidagi yagona imkoniyati - ilg'or modernizatsiya ssenariysini amalga oshirish - mehnat bozoridagi sifat o'zgarishi va yuqori malakali mutaxassislar ulushining ko'payishi hisoblanadi.

Shubhasiz, oliy ma'lumot insonning asosiy huquqi va inson taraqqiyotining muhim harakatlantiruvchi kuchidir. Oxir oqibat noqulay ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda bo'lgan odamlarning qashshoqlikdan chiqib ketishlari uchun ularga bilim va ko'nikmalar berish, shu orqali hayotini yaxshilash imkoniyatlarini yaratadi.

Kadrlar tayyorlash tizimini xalqaro standartlar darajasida tubdan qayta ko'rib chiqish, shuningdek 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning Harakatlar strategiyasi sohani takomillashtirish uchun turtki bo'ldi deyish mumkin.

Bundan tashqari, kadrlar tayyorlash sohasini mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor vazifalariga muvofiq ravishda tubdan qayta ko'rib chiqish, xalqaro standartlar darajasida oliy ma'lumotli mutaxassislarni tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi PQ - 2909-sonli "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori e'lon qilindi.[1]

Ushbu qaror bilan 2017-2021 yillarda oliy ta'lim tizimini kompleks rivojlantirish Dasturi tasdiqlandi. Dasturda oliy o'quv yurtlarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va modernizatsiya qilish, zamonaviy o'quv va ilmiy laboratoriyalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan jihozlash ko'zda tutildi. Shuningdek, 2019 yilning 9 oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.Mirziyoevning 5847-sonli Farmoni bilan qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi"da[2] ham oliy ta'limni jahon andozalariga muvofiq tash-

kil etish, ishlab chiqarish, fan va ta'lim uyg'unligini ta'minlash ko'zda tutilgan.

Biroq, so'nggi yillarda O'zbekiston ushbu sohada erishgan muhim yutuqlariga qaramay, xalqaro darajadagi raqobat mamlakat oldiga oliy ta'lim sohasida mutlaqo yangi vazifalarni qo'yadiki, ushbu vazifalarning hal etilishi XXI asrning o'rtalariga kelib O'zbekistonning jahon hamjamiyatining to'laqonli, mustaqil va hurmatli a'zosiga aylanishini ta'minlashi lozim.

Raqamli iqtisodiyot tushunchasini ifodalashga turlicha yondashuvlarni umumlashtirgan holda raqamli iqtisodiyotni jamiyat evolyutsiyasi, uning texnik va ilmiy taraqqiyoti natijasi sifatida ko'rib chiqishni taklif qilamiz. Raqamli iqtisodiyot fanga ma'lum bo'lgan iqtisodiyot turlari bilan bir vaqtda mavjud va rivojlanib bormoqda, chunki u mavjud holatni o'zgartirmaydi, balki uni to'ldiradi.

Shu sababdan 1-jadvalda raqamli iqtisodiyotning o'ziga xos belgilari keltirilgan.

1-jadval

Raqamli iqtisodiyotning o'ziga xos belgilari

Belgilari	Namoyon bo'lishi
Maxsus amalga oshirishning moddiy bo'lmagan shakli	An'anaviy ravishda raqamli iqtisodiyot faqat raqamli ma'lumotlarning elektron almashinuviga asoslangan "bilvosita" mavjud munosabatlardir
Maxsus asboblarning to'plami	Raqamli iqtisodiyotda iqtisodiy munosabatlarning telekommunikatsiya tarmoqlari va kompyuter texnologiyalariga to'liq bog'liqligi. Agar telekommunikatsiya tarmoqlari va kompyuter texnologiyalari iqtisodiy munosabatdan chetlashtirilsa, raqamli iqtisodiyot imkonsiz bo'lib qoladi.
Jarayonlarning misli ko'rilmagan yuqori tezligi	Bu alohida operatsiyalar uchun ham, umuman sub'ektlarning iqtisodiy faoliyati uchun ham xosdir. Ushbu omil virtual iqtisodiy munosabatlarning rivojlanish sur'atlariga foydali ta'sir ko'rsatishiga qaratilgan, ammo aynan shu omil inqiroz holatida og'irlashtiruvchi holat bo'lib xizmat qilishi mumkin. Chaqmoq tezligida paydo bo'ladigan aloqalar, bog'lanishlar xuddi shunday tezlikda uzilishi va zanjirli reaksiyaga sabab bo'lishi mumkin ("domino samarasi").
Ilgari mavjud bo'lmagan tovarlar, xizmatlar va pul turlarining paydo bo'lishi	Ular faqat raqamli (elektron) shaklda mavjud bo'lishi mumkin. Bunga elektron tijorat, virtual (yoki raqamli tovarlarni) ishlab chiqarish va elektron pul orqali hisob-kitoblarni kiritish mumkin.

Raqamli iqtisodiyotning yuqorida tavsiflangan xususiyatlari jamiyatni yanada rivojlantirish uchun turtki bo'lib xizmat qiladi, ya'ni ixtisoslashtirilgan texnik qurilmalar orqali amalga oshiriladigan iqtisodiyotning nomoddiy shakli iqtisodiy faoliyatni xavfsiz amalga oshirishni ta'minlaydigan tegishli himoya tizimini yaratishni talab qiladi. Yuqorida aytilganlarning barchasi yangi iqtisodiy munosabatlarni

tartibga solish va boshqarish shakllari hamda usullarini o'zgartirishni, shuningdek, jamiyatni iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy tashkil etishning yangi modellari shakllantirishni talab qiladi. Yuqoridagilardan kelib chiqib, biz raqobatdosh raqamli iqtisodiyotning quyidagi zarur elementlarini e'tiborga olishni taklif etamiz (3-jadval).

2-jadval

Raqobatdosh raqamli iqtisodiyotning elementlari

Raqobatdosh raqamli iqtisodiyotning elementlari		
Kasbiy faoliyatning turli soxalariga tegishli bo'lgan raqamli kompetensiyalar modeli	Inson faoliyatida model talablarini bajarilishini nazorat qilish tizimi loyihalarni rajalashtirish va boshqarish qobiliyati	Xodimlarni o'qitish jarayonida faoliyat va uning natijalarini kuzatish, tartiblashtirish bilan bog'liq bo'lgan raqamlashtirilgan muhit

Raqamli iqtisodiyot sharoitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun mutaxassisga faqat axborot texnologiyalari va uning asosiy modellari borasida bilimga ega bo'lishning o'zi yetarli bo'lmaydi. Bularga qo'shimcha ravishda ijodiy fikrlash, tashabbus-

korlik, javobgarlikni his eta olish, novatorlik, moslashuvchanlik, topqirlik va ruxiy intellektga ega bo'lish ham talab etiladi. Ushbu kompetensiyalarni shartli ravishda 3 ta blokka birlashtirish mumkin (3-jadval).

3-jadval

Raqamli iqtisodiyot uchun zaruriy kompetensiyalar

Raqamli kompetensiyalar	Tashabbuskorlik va tadbirkorlik kompetensiyalari	Kommunikativ kompetensiyalar
ish faoliyatida, dam olishda va muloqotda axborot texnologiyalaridan keng hamda samarali foydalanish	ijodkorlik, innovatsiyalar va riskni baholash asosida g'oyalarni harakatga aylantirish, loyihalarni rajalashtirish va boshqarish qobiliyati	tarmoqlangan kommunikatsiyalarni shakllantirish, muntazam bilim darajasini oshirib borish qobiliyati

Raqamli iqtisodiyot hayot sifatini yaxshilash, insonlarning hayotni ta'minlash xarajatlarini kamaytirish, nogiron fuqarolarning ta'lim olish yo'nalishlarini optimallashtirish, ularning inson salohiyatidan raqamli iqtisodiyotning ijobiy elementi sifatida foydalanishni nazarda tutadi.

Zamonaviy sharoitlarda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan mehnat bozori jadal ravishda o'zgartirilmoqda. So'nggi yillardagi ilmiy va texnologik o'zgarishlar zamonaviy mutaxassislar oldiga oliy yoki maxsus ma'lumotni olganidan keyin ham o'z kasbiy malakalarini doimiy ravishda rivojlantirish vazifasini qo'ymoqda.

Ishlab chiqarish, tahlil qilish va boshqa xizmatlar sohalarini avtomatlashtirilishi insonlarni mashinalar bilan almashtirishga olib keladi, deyish uchun hali erta. Chunki bugungi kunda zamonaviy ishchi lavozimlarning atigi 5% avtomatlashtirilgan.

Dolzarblikning eng yuqori cho'qqisida insonlarning murakkab kompyuter tizimlari bilan o'zaro munosabatga kirisha olish qobiliyatlarini shakllantirish masalasi turibdi. Agar "aqlli" tizimlarni boshqarish bo'yicha mahoratga bo'lgan talabning tobora ortib borayotgani muxandislar uchun odatiy xol bo'lsa, ijtimoiy yo'nalishdagi mutaxassislar raqamli o'zgarishni to'liq his qiladilar: katta hajmdagi axborotlarni tahlil qilish qobiliyatiga ega bo'lmagan iqtisodchini yoki "Legal tech" ning raqamli arsenalidan foydalanmaydigan advokatni raqobatbardosh mutaxassis deb bo'lmaydi. Shunday qilib, mehnat bozori raqamli tizimlardan kundalik ishlarida asosiy vosita sifatida foydalanadigan yangi avlod mutaxassislari-ga talab shakllantirmoqda.

Raqamli iqtisodiyotni jonlantirish kelajakda oliy o'quv yurtlari tizimida yangi yo'nalishlarni yaratishni nazarda tutadi.

Birinchidan, yangi kasblarni shakllantirish to'g'ridan-to'g'ri ma'lum bir innovatsion texnologiyalarning bozor uchun ahamiyatiga bog'liq. Ishlab chiqarishda aniq vaqtdagi ma'lumotlarni tahlil qiladigan, sanoat interneti va to'rtinchi sanoat inqilobining boshqa texnologiyalari uchun ishlab chiqarish tizimlarini yaratadigan muxandislar va dasturchilarga talab katta. Ijtimoiy sohada iqtisodchilar, moliyachilar, sotuvchilar va menejerlar ehtiyojlarini qondirish yo'lida katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlay oladigan tahlilchi xodimlarga e'tibor qaratiladi.

Shubhasiz, raqamli iqtisodiyotda barcha zamonaviy vakolatlar axborot bilan ishlay olish qobiliyatlarini atrofida aylanadi. Bu shuni anglatadiki, ma'lumot olish, uzatish, qayta ishlash va talqin qilishning har qanday yangi usuli mehnat bozorida talab katta bo'lgan yangi kasblarning paydo bo'lishiga olib keladi.

Ikkinchidan, bunday o'zgarishlar nafaqat innovatsion va yuqori texnologik jarayonda bevosita ishtirok etadigan mutaxassislarga tegishli bo'lib qolmaydi. Bugungi kunda raqamli intellektual mulk

sohasida faoliyat olib boruvchi advokatlarga, raqamli hujjatlarni boshqarish bo'yicha maslahatchilarga talab mavjud. Iqtisodchilar, moliyachilar, sosiologlar va siyosatshunoslar orasida katta hajmdagi ma'lumotlar va ilg'or tahlillar asosida ishlaydigan mutaxassislar ko'payib bormoqda.

Albatta, raqamlashtirishni davom ettirish uchun yangi malakalar va ko'nikmalar to'plami talab etiladi. Xodimning ham muxandis, ham iqtisodchi uchun zarur bo'lgan ko'nikma va bilimlarga ega bo'lishi dolzarb bo'lib qoladi. Bu nafaqat ishlab chiqarish jarayonining mohiyatini va texnologiya tufayli qanday soddalashtirilganligini anglash, balki ushbu jarayonni boshqarish, raqamlashtirish samarasini qanday baholashni bilish uchun ham muhimdir.

Bugungi kunda milliy oliy o'quv yurtlari raqamli iqtisodiyotning zamonaviy muammolariga qay darajada moslashgan?

Ta'lim sohasini raqamlashtirish odatda ta'limning barcha darajalarida va tuzilmasida bitiruvchining obrazini, ta'lim standartlarini, dasturlarini, baholash tizimlarini, ta'lim mazmunini, ta'lim faoliyati usullari va uslublarini shakllantirish kabi o'zaro bog'liq yo'nalishlarni o'z ichiga olishi zarur.

Ochiq aytganda ta'lim hech qachon eng so'nggi tendentsiyalar bilan teng darajada rivojlana olmaydi. Chunonchi, oliy ma'lumot berishning mohiyati ham talabalarni qat'iy texnik, amaliy ko'nikmalar bilan qurollantirish emas, balki ularda fundamental kasbiy fazilatlarini shakllantirishdan iborat.

Shu bilan birga, hozirgi shart-sharoitlar oliy ta'limni yakunlaganidan so'ng darhol ish oqimiga qo'shilishga qodir bo'lgan "tayyor" mutaxassislarni tayyorlashni talab qiladi. Ushbu noaniq va murakkab xususiyatni hisobga olgan holda oliy ta'lim muassasalari ta'lim dasturlarini amalga oshirishning yangi usullarini izlashlari kerak.

Zamonaviy oliy ta'lim muassasalarining har biri kadrlar tayyorlab beradigan sohaning ko'zgusi bo'lishga intilmoqda. Agar sohada raqamlashtirish borasida aniq va ravshan yo'nalish mavjud bo'lsa, unda bu o'qitishdagi yondashuvga ham ta'sir qilmay qolmaydi.

Bugungi kunda bir qator oliy ta'lim muassasalarida talabalar va o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish bo'yicha ishchi guruhlar tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

Avvalo, oliy ta'lim muassasalari rahbariyati o'quv jarayonini raqamlashtirish nafaqat navbatdagi zamonaviy tendensiya, balki bug' dvigatelini yaratish yoki telefon aloqasi kabi haqiqiy texnologik inqilob ekanligini tushunishlari kerak. Ushbu tendentsiyaning kashshoflari eng ko'p g'alaba qozonadilar, izdoshlar raqobatdosh poygada omon qolish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Zamonaviy mutaxassis uchun mahoratning aniq bir to'plami emas, balki ularning kasbiy faoliyatidagi qonuniyatlarni tushunish va taxmin qilish

qobiliyati muhimroqdir. Biz umrbod o'rganish davrida yashayapmiz va har qanday amaliy ko'nikmalarni inson hayotining istalgan vaqtida, ba'zan ishlab chiqarishdan ajralmagan xolda ham o'zlashtirishi mumkin. Biroq, faqat oliy ta'lim muassasalariga kompyuter imkoniyatlari chegarasidan tashqarida bo'lib qolaveradigan har qanday zamonaviy muammoga kreativ yondoshishni o'rgata oladi.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari omamaviy tarzda raqamlashtirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy qilish tabiiy va mantiqiy jarayoni ekanligi haqida xulosa qilish imkoniyatini beradi. Iqtisodiyotni raqamlashtirish har bir mamlakatning iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy va boshqa qiyinchiliklariga bog'liq bo'lmagan global jarayondir. Uning ta'siri har qanday mamlakatda ma'lum o'zgarishlarni talab qiladi. O'zbekiston iqtisodiyotini raqamlashtirishning muvaffaqiyati to'liq malakali mutaxassislar mavjudligiga va jamiyat mentalitetining tubdan o'zgarishiga bog'liqdir. Shu bilan birga, oliy ta'lim sohasini raqamli iqtisodiyot talablariga moslashtirish kerak bo'ladi. Bu esa oliy ta'lim tizimini raqamlashtirish asosida rivojlantirishning quyidagi asosiy yo'nalishlarini alohida belgilash zaruriyatini yuzaga chiqaradi:

- an'anaviy ta'lim dasturlariga raqamli texnologiya elementlarini kiritish, ya'ni aralash o'qitish modelini shakllantirish;

- onlayn-ta'limni rivojlantirish;

- virtual (raqamli) ta'lim muhitini yaratish;

- ta'lim muassasalarini boshqarishga yondashuvlarini o'zgartirish.

Ushbu yo'nalishlar quyidagi vazifalarni hal etishga bevosita bog'liq bo'ladi:

- jamiyatni raqamlashtirish zarurligini tushunib yetish va tan olish;

- oliy ta'limda qo'llaniladigan usul va vositalarni tubdan o'zgartirish;

- o'quv jarayonida raqamli resurslarini qo'llash imkoniyatlarini o'rganish;

- raqamli texnologiyalarni qo'llashning moddiy texnik ta'minotini shakllantirish;

- raqamli ta'lim platformasini shakllantirish orqali ta'limni personallashtirish muammosini hal etish;

- professor o'qituvchilarda raqamli ta'lim muhitida ishlash ko'nikmasini hosil qilish.

Qayd etib o'tilgan vazifalarni oqilona hal etilishi oliy ta'lim tizimida barcha jarayonlarni raqamlashtirish ko'lamini kengaytirish imkoniyatini berib qolmay balki komil shaxsni shakllantirish uchun asos ham hisoblanadi.

Manba va foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi PQ-2909-sonli "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori www.lex.uz
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.Mirziyoevning 5847-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi". 08.10.2019y www.lex.uz
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020yil 28 apreldagi 4699-sonli "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. www.lex.uz
4. Арчакова, С.Ю., (2019) Цифровая экономика: монография под ред. проф. Н.В. Сироткиной. М.: Научная книга.
5. Gupta, G. (2019) Education and Digital Economy: Trends, Opportunities and Challenges. Proceedings of the 2019 4th International Conference on Machine Learning Technologies, pp. 88-92.
6. Goldstein, H. (2017). Editorial: The Digital Economy Act and Statistical Research. Journal of the Royal Statistical Society. Series A: Statistics in Society, vol. 180, iss. 4, pp. 945-946.
7. Martin-Shields, C.P., & Bodanac, N. (2017). Peacekeeping's Digital Economy: The Role of Communication Technologies in Post-Conflict Economic Growth. International Peacekeeping, 26 p. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/13533312.2017.1408413>
8. Pilik, M., Jurickova, E., & Kwarteng, M.A. (2017). On-line Shopping Behaviour in the Czech Republic under the Digital Transformation of Economy. Economic Annals-XXI, vol. 165, no. 5-6, pp.119-123. Retrieved from <https://publikace.k.utb.cz/handle/10563/1007676>
9. Tan, K.H., Ji G, Lim, C.P., & Tseng, M.-L. (2017). Using Big Data to Make Better Decisions in the Digital Economy. International Journal of Production Research, vol. 55, no. 17, pp. 4998-5000.
10. Tsai, I. C., et al. (2018). An innovative hybrid model for developing cross domain ICT talent in digital economy. IEEE International Conference on Teaching, Assessment, and Learning for Engineering (TALE). – IEEE, pp. 745-750.
11. Туйчиева, О.Н. (2020). К проблеме подготовки конкурентоспособных кадров для цифровой экономики. ISJ Теоретическая и прикладная наука, 05 (85), 701-707.
12. Попова, О. И. (2018). Трансформация высшего образования в условиях цифровой экономики. Вопросы управления, 5 (35).
13. Никулина Т.Б., Стариченко, Э. Б. (2018). Информатизация и цифровизация образования: понятия, технологии, управление. Педагогическое образование в России,